

**Valintalautakunnan puheenjohtajan Harri Saukkomaan puhe
Tietokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaiden julkistuksessa 6.11.2017**

Hyvät tietokirjallisuuden ystävät,

Hyvä tietokirja panee veren kiertämään. Se viettelee lukemaan asioista, ihmisistä, ilmiöistä, menneistä ja tulevista. Se synnyttää uusia ajatuksia ja kirkastaa käsityksiämme historiasta, tästä päivästä ja tulevasta. Se tuottaa nautintoa ja oivalluksia ja lisää ymmärrystä toisen ihmisen elämään: iloihin ja kärsimykseen. Usein hyvässä kirjassa tieto muuttuu elämykseksi ja myötätunnoksi.

Tämän vuoden tietokirjat kertovat kansamme kohtalon päivistä, suurista miehistä ja naisista, mutta myös ruokamysteereistä, hometaloista, universumin olemuksesta, jääkiekkoilijan, koripalloilijan ja puoluejohtajan kohtalon hetkistä. Voitoista ja tappioista. Mutta tietokirjat kertovat myös muinaisesta Suomesta, kodin siivouksesta, kuukautisista, koirista ja natsista sekä siitä, miten laulujen sanat ovat syntyneet, ja miksi sähkömuuntajia on rakennettu.

Tietokirja on ainutlaatuinen media. Se pysäyttää ajan, se on rauhallisen ymmärryksen satama ja turvapaikka keskellä nopeutuvaa ja hälisevää maailmaa. Siksi on tärkeätä, että tietokirja pitää kiinni tästä paikastaan. Suomessa julkaistaan juuri tällaisia tietokirjoja. Onneksi.

On silti pakko sanoa, että monessa kirjassa näkyvät kiire, editoinnin puute ja tarinan kertomisen puute. Monen kirjan aihe on loistava, mutta toteutus on jäänyt opinnäytteeksi, joka ei palkitse lukijaansa. Se on harmi, koska tietokirja vaatii aina paljon sitkeää työtä. Nyt näimme aivan liian monta kirjaa, joissa iso työ on mennyt hukkaan. Tiedontuottaja saattaisi tarvita kumppanikseen osaavan kirjoittajan. Toivomme myös, että kustantaja jaksaa tehdä oman työnsä loppuun saakka. Monia kirjoja hyvä toimitustyö olisi auttanut.

Tietokirjat kattavat laajan maailman. Suomalaiset tutkijat ja tietokirjailijat kertovat tänäkin vuonna meille siitä, miten olemme tulleet juuri tähän kohtaan, ajassa ja paikassa. Omissa valinnoissamme emme hylänneet mitään aihealuetta. Mutta olemme etsineet eri kirjoja, joissa kerronta kimaltelee. Kirjoja, jotka vievät lukijansa uusiin maisemiin ja uusiin maailmoihin. Usein näissä kirjoissa näkyvät myös huolellinen editointi ja visuaalinen loisto.

Kirjallisuusraati on kuin joukko toiveikkaita helmenkalastajia. Olemme ilahtuneet jokaisesta helmestä. Tiedämme, että valintamme ovat subjektiivisia, ja niistä varmasti kiistellään. Hyvä niin. Historia on silti meidät vapauttava: uskomme, että jokainen valitsemistamme ehdokkaista viettelee lukemaan ja panee veren kiertämään niin aivoissa kuin sydämessäkkin.

Haluan lopuksi kiittää kollegoitani raadissa: viestintäpäällikkö Johanna Kurkikangasta ja toimittaja ja yrittäjä Reetta Rättyä erinomaisesta ja sitoutuneesta työskentelystä. Työn lisäksi raadilla oli loistavia keskusteluja, ja myös nauru raikui. Ja lopuksi kiitän Kirjasäätiön asiamies Elina Lahdenkauppia, joka piti kirjat – ja myös raadin – hyvässä järjestyksessä. Tietokirjat siirtyvät nyt Matti Röngän diktatuuriin. Toivotan hänelle onnea ja hyviä päätöksiä.